Sociálně-právní ochrana dětí a náhradní rodinná péče

30. 06. 2026 12:45

Žádost o informace:

Žadatel požadoval informace o krajském metodickém vedení a kontrole OSPOD v oblasti IPOD a vyhodnocování péče a informace vztahující se k oblasti sociálně-právní ochrany dětí a náhradní rodinné péče v Libereckém kraji.

Poskytnuté informace:

A.

Informace o krajském metodickém vedení a kontrole OSPOD v oblasti IPOD a vyhodnocování péče

1. **Kontroluje krajský úřad při výkonu metodického vedení OSPOD také obsahovou kvalitu IPOD, nebo pouze jeho formální existenci?**

   V souladu s ustanovením § 12 odst. 1 písm. h) zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, musí být v protokole o kontrole uvedeno kontrolní zjištění, obsahující zjištěný stav věci s uvedením nedostatků a označením právních předpisů, které byly porušeny. Nedostatek v protokole z kontroly je konstatováním, že určitý postup OSPOD není v souladu s povinností, stanovenou právním předpisem, která tím byla porušena. Předpokladem pro právní kvalifikaci zjištěného nedostatku tedy je, že porušené ustanovení musí obsahovat uvedenou povinnost. Krajský úřad je oprávněn v rámci kontroly přenesené působnosti dle ustanovení § 67 odst. 1 písm. e) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, na úseku sociálně-právní ochrany dětí na obecních úřadech (obecních úřadech obcí s rozšířenou působností) kontrolovat povinnosti, které definuje a ukládá zejména zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, orgánům sociálně-právní ochrany dětí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.

   Krajský úřad kontroluje naplnění obsahu individuálního plánu ochrany dítěte v souladu s ustanovením § 2 Vyhlášky č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona

o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

1. **Vyhodnocuje krajský úřad, zda cíle uložené v IPOD jsou přiměřené, splnitelné a v nejlepším zájmu dítěte?**

   Viz bod 1.

1. **Existuje krajská metodika nebo doporučení pro řešení nesouhlasu pečující osoby, pěstouna, doprovázející organizace nebo odborníka s obsahem IPOD?**

   Krajský úřad nemá písemnou metodiku nebo doporučení pro řešení nesouhlasu pečující osoby, pěstouna, doprovázející organizace nebo odborníka s obsahem IPOD.

1. **Kontroluje krajský úřad, zda OSPOD v IPOD rozlišuje mezi skutečným ohrožením dítěte a běžnou náročností péče o dítě se specifickými potřebami?**

   Krajský úřad postupuje při kontrolách IPOD vždy s důrazem na individuální přístup OSPOD při tvorbě IPOD s ohledem na specifické potřeby dítěte.

1. **Zabývá se krajský úřad při kontrole OSPOD tím, zda postup OSPOD nemůže sám destabilizovat dítě nebo pečující rodinu?**

   V souladu s ustanovením § 12 odst. 1 písm. h) zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, musí být v protokole o kontrole uvedeno kontrolní zjištění, obsahující zjištěný stav věci s uvedením nedostatků a označením právních předpisů, které byly porušeny. Nedostatek v protokole z kontroly je konstatováním, že určitý postup OSPOD není v souladu s povinností, stanovenou právním předpisem, která tím byla porušena. Předpokladem pro právní kvalifikaci zjištěného nedostatku tedy je, že porušené ustanovení musí obsahovat uvedenou povinnost. Krajský úřad je oprávněn v rámci kontroly přenesené působnosti dle ustanovení § 67 odst. 1 písm. e) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, na úseku sociálně-právní ochrany dětí na obecních úřadech (obecních úřadech obcí s rozšířenou působností) kontrolovat povinnosti, které definuje a ukládá zejména zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, orgánům sociálně-právní ochrany dětí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.

   Dotazovaná oblast kontroly není uvedenými právními normami OSPOD uložena jako zákonem definovaná povinnost.

1. **Kontroluje krajský úřad, zda zprávy OSPOD pro soud oddělují fakta od interpretací?**

   Viz bod 5.

1. **Existuje krajská metodika pro práci s informacemi získanými od mateřských škol, škol, pedagogů nebo asistentů pedagoga?**

Krajský úřad nemá písemnou metodiku pro práci s informacemi získanými od mateřských škol, škol, pedagogů nebo asistentů pedagoga.

Krajský úřad v rámci metodického vedení OSPOD Libereckého kraje odkazuje na *Manuál implementace vyhodnocování situace dítěte a rodiny a tvorby individuálního plánu ochrany dítěte pro OSPOD* veřejně dostupný na https://www.pravonadetstvi.cz/, který je přílohou tohoto sdělení.

1. **Jsou podle krajského metodického vedení školy a školky oprávněným odborným zdrojem pro hodnocení kvality péče, stability rodiny nebo vztahových vazeb dítěte?**

Krajský úřad v rámci metodického vedení OSPOD Libereckého kraje odkazuje na *Manuál implementace vyhodnocování situace dítěte a rodiny a tvorby individuálního plánu ochrany dítěte pro OSPOD* veřejně dostupný na https://www.pravonadetstvi.cz/, který je přílohou tohoto sdělení.

1. **Kontroluje krajský úřad, zda OSPOD ve zprávách pro soud uvádí také stabilizační a ochranné faktory dítěte, nejen rizikové faktory?**

Viz bod 5.

1. **Existují krajské kontrolní mechanismy pro případy, kdy OSPOD dlouhodobě směřuje k závěru o rizikovosti péče, zatímco odborníci kolem dítěte doporučují zachování stability péče?**

Viz bod 5.

1. **Sleduje kraj rozdíly mezi jednotlivými OSPOD v tom, jak pracují s IPOD, kontakty, rizikovou péčí a odbornými doporučeními?**

Krajský úřad pravidelně vyhodnocuje závěry kontrol a nálezy kontroly zobecňuje v rámci metodického vedení OSPOD Libereckého kraje za účelem prevence vzniku obdobných kontrolních nálezů v praxi napříč krajem.

B.

Informace vztahující se k oblasti sociálně-právní ochrany dětí a náhradní rodinné péče v Libereckém kraji

(od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2025)

I. Návraty dětí do biologické rodiny a opakovaná odebrání

1. **Eviduje kraj počet dětí, které byly:**

- **odebrány z biologické rodiny,**
- **následně vráceny do biologické rodiny,**
- **a poté z této péče znovu odebrány?**

Krajský úřad nevede evidenci počtu dětí, které byly odebrány z biologické rodiny, následně vráceny do biologické rodiny a poté z této péče znovu odebrány.

1. **Pokud ano, žádáme o agregované údaje:**

- **počet opakovaných odebrání do 12 měsíců,**
- **do 24 měsíců,**
- **do 36 měsíců.**

Viz bod 1.

1. **Eviduje kraj počet:**

- **druhých odebrání dítěte,**
- **třetích odebrání dítěte,**
- **čtvrtých a dalších opakovaných odebrání?**

Krajský úřad nevede evidenci počtu druhých, třetích, čtvrtých a dalších opakovaných odebrání dítěte.

1. **Eviduje kraj průměrnou dobu mezi návratem dítěte do biologické rodiny a jeho následným opakovaným odebráním?**

Krajský úřad nevede evidenci průměrné doby mezi návratem dítěte do biologické rodiny a jeho následným opakovaným odebráním.

1. **Sleduje kraj dítě napříč jeho „cestou systémem“, tedy zda po návratu do biologické rodiny nedochází k:**

- **opakovanému zásahu SPOD,**
- **dalšímu odebrání,**
- **změně formy péče,**
- **nebo umístění do jiné formy náhradní či ústavní péče?**

Krajský úřad nesleduje dítě napříč jeho „cestou systémem“, tedy zda po návratu do biologické rodiny nedochází k opakovanému zásahu SPOD, dalšímu odebrání, změně formy péče, nebo umístění do jiné formy náhradní či ústavní péče.

1. **Pokud ano, eviduje kraj také počet změn pečujícího prostředí, kterými dítě během své cesty systémem prošlo?**

Viz bod 5.

II. Stabilita dítěte v systému péče

1. **Eviduje kraj:**

- **počet změn umístění dítěte,**
- **počet dětí, které prošly více formami péče,**
- **nebo stabilitu jednotlivých forem péče**

Krajský úřad nevede evidenci počtu změn umístění dítěte, počtu dětí, které prošly více formami péče, nebo stability jednotlivých forem péče.

1. **Eviduje kraj počet dětí, které byly ve sledovaném období umístěny:**

- **do tří a více pečujících prostředí,**
- **do čtyř a více pečujících prostředí,**
- **nebo do pěti a více pečujících prostředí**

Krajský úřad nevede evidenci počtu dětí, které byly ve sledovaném období umístěny do tří a více pečujících prostředí, do čtyř a více pečujících prostředí, nebo do pěti a více pečujících prostředí.

1. **Eviduje kraj důvody:**

- **změn umístění dítěte,**
- **ukončení péče,**
- **návratu dítěte do systému,**
- **nebo opakovaného odebrání dítěte?**

Krajský úřad nevede evidenci důvodů změn umístění dítěte, ukončení péče, návratu dítěte do systému, nebo opakovaného odebrání dítěte.

1. **Pokud ano, žádáme o anonymizované agregované kategorie těchto důvodů.**

Viz bod 9.

III. Děti přecházející z pěstounské péče do ústavní péče

1. **Eviduje kraj důvody ukončení pěstounské péče v případech, kdy dítě následně přechází:**

- **do ústavní výchovy,**
- **ochranné výchovy,**
- **ZDVOP,**
- **nebo jiného pobytového zařízení?**

Krajský úřad nevede evidenci důvodů ukončení pěstounské péče v případech, kdy dítě následně přechází do ústavní výchovy, ochranné výchovy, ZDVOP nebo jiného pobytového zařízení.

1. **Pokud ano, žádáme o anonymizované agregované kategorie těchto důvodů.**

Viz bod 11.

1. **Provádí kraj, OSPOD nebo jiný pověřený subjekt zpětné vyhodnocení případů, kdy dítě přechází z pěstounské péče do ústavní péče nebo jiného pobytového zařízení?**

   Krajský úřad vyhodnocuje případy, kdy dítě přechází z pěstounské péče do ústavní péče nebo jiného pobytového zařízení ve vztahu k pěstounům i dítěti, pokud jsou tito vedeni v evidenci krajského úřadu.

   Krajský úřad jako povinný subjekt není způsobilý poskytovat informace spadající do působnosti jiného subjektu (OSPOD OÚ ORP, pověřená osoba).

1. **Pokud ano:**

- **jakým způsobem,**
- **jaké skutečnosti jsou sledovány,**
- **a zda jsou zjištěné poznatky využívány pro prevenci obdobných případů?**

  Zpětné vyhodnocení případů krajský úřad realizuje například formou:

- pohovoru s nezletilým,
- pohovoru s pěstouny,
- vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny zpracované OSPOD,
- vyhodnocení potřeb dítěte a jeho rodiny,
- vyhodnocení zprávy doprovázející organizace,
- vyhodnocení odůvodnění rozsudků soudů a dalších relevantních důkazů.

  V rámci vyhodnocení případů uvedených v bodě 13 jsou sledovány zejména potřeby dítěte a důvody nenaplnění NRP, které jsou využívány pro prevenci obdobných případů.

IV. PPPD

1. **Eviduje kraj:**

- **počet aktivních PPPD,**
- **průměrnou délku pobytu dítěte v PPPD,**
- **dobu mezi jednotlivými umístěními dítěte do PPPD?**

Krajský úřad eviduje počet aktivních pěstounů na přechodnou dobu vždy v aktuálním čase. Krajský úřad nevede evidenci průměrné délky pobytu dítěte v PPPD a doby mezi jednotlivými umístěními dítěte do PPPD, neboť se nejedná o povinně sledovaný údaj.

1. **Existují krajské metodické postupy nebo doporučení upravující:**

- **odpočinek PPPD,**

- **maximální zátěž PPPD,**
- **doporučenou dobu mezi jednotlivými umístěními dítěte?**

Krajský úřad nemá písemné metodické postupy nebo doporučení upravující odpočinek PPPD, maximální zátěž PPPD a doporučenou dobu mezi jednotlivými umístěními dítěte.

V. Nezprostředkovaná péče

1. **Eviduje kraj počet dětí svěřených:**

- **do nezprostředkované pěstounské péče,**
- **do péče osoby blízké,**

pokud pečující osoby:

- **byly v minulosti vedeny v evidenci žadatelů o zprostředkovanou pěstounskou péči,**
- **absolvovaly odbornou přípravu,**
- **nebo byly odborně posouzeny krajským úřadem?**

Krajský úřad nevede evidenci počtu dětí svěřených do nezprostředkované pěstounské péče a do péče osoby blízké.

1. **Eviduje kraj počet případů, kdy dítě bylo do péče podle bodu 17 svěřeno bezprostředně po pobytu:**

- **v PPPD,**
- **v ZDVOP,**
- **v ústavní péči,**
- **nebo v jiné formě přechodné péče?**

Pokud ano, žádáme o údaje za jednotlivé roky.

Krajský úřad nevede evidenci počtu dětí svěřených do nezprostředkované pěstounské péče a do péče osoby blízké (viz bod 17).

1. **Vyhodnocuje kraj následnou stabilitu těchto svěření, zejména:**

- **jejich trvání,**
- **ukončení,**
- **návrat dítěte do systému SPOD,**
- **opakované změny péče,**
- **nebo opakované odebrání dítěte?**

Pokud ano, žádáme o stručný popis způsobu evidence a vyhodnocování.

Krajský úřad nevede evidenci počtu dětí svěřených do nezprostředkované pěstounské péče a do péče osoby blízké (viz bod 17) a tedy nevyhodnocuje následnou stabilitu těchto svěření.

1. **Využívá kraj informace o dříve odborně posouzených a připravených žadatelích při hledání vhodného řešení pro dítě umístěné v PPPD, ZDVOP nebo jiné přechodné formě péče?**

   Pokud ano, jakým způsobem?

   Krajský úřad využívá informace o dříve odborně posouzených a připravených žadatelích při zprostředkování náhradní rodinné péče v případě, že jsou nadále vedeni v evidenci žadatelů o zprostředkování NRP krajským úřadem.

VI. Stabilita dítěte a dopady změn prostředí

1. **Vyhodnocuje kraj:**

- **dlouhodobou stabilitu dítěte,**
- **opakované přesuny dítěte,**
- **destabilizační dopady opakovaných změn prostředí,**
- **dopady opakovaných změn pečujících osob,**
- **dopady těchto změn na vztahové vazby dítěte?**

  Krajský úřad nevyhodnocuje dlouhodobou stabilitu dítěte, opakované přesuny dítěte, destabilizační dopady opakovaných změn prostředí, dopady opakovaných změn pečujících osob a dopady těchto změn na vztahové vazby dítěte, neboť to není v kompetenci krajského úřadu, jakožto orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

1. **Pokud ano:**

- **jakým způsobem,**
- **podle jakých ukazatelů,**
- **a zda existují metodické materiály nebo doporučení vztahující se k této oblasti?**

Viz bod 21.

1. **Pokud některé z uvedených údajů kraj neeviduje, žádáme o výslovné sdělení této skutečnosti.**

Viz bod 21.

VII. Zprostředkování náhradní rodinné péče

1. **Eviduje kraj datum nebo období zahájení aktivního vyhledávání vhodné náhradní rodiny pro dítě umístěné v PPPD?**

   Krajský úřad nevede evidenci dat nebo období zahájení aktivního vyhledávání vhodné náhradní rodiny pro dítě umístěné v PPPD. Ke každému případu dítěte, kterému je třeba zajistit péči v NRP formou zprostředkování pěstounské péče nebo osvojení, přistupuje krajský úřad individuálně a vychází z podkladů spisové dokumentace dítěte a její

aktualizace.

1. **Pokud ano, žádáme o sdělení:**

- **kdy je podle metodiky nebo běžné praxe vyhledávání vhodné rodiny zahajováno,**
- **zda je zahajováno již během prvních tří měsíců pobytu dítěte v PPPD,**
- **nebo až po splnění určitých procesních podmínek.**

Viz bod 24.

1. **Existují metodické postupy nebo doporučení určující, kdy má být vyhledávání vhodné rodiny zahájeno?**

Krajský úřad se při zprostředkování NRP řídí platnými právními předpisy.

1. **Eviduje kraj průměrnou dobu mezi:**

- **umístěním dítěte do PPPD,**
- **zahájením aktivního vyhledávání vhodné rodiny,**
- **a následným svěřením dítěte do dlouhodobé péče?**

Krajský úřad nevede evidenci průměrné doby mezi umístěním dítěte do PPPD, zahájením aktivního vyhledávání vhodné rodiny a následným svěřením dítěte do dlouhodobé péče.

1. **Eviduje kraj případy, kdy dítě setrvalo v PPPD déle než 12 měsíců?**

Krajský úřad nevede evidenci případů, kdy dítě setrvalo v PPPD déle než 12 měsíců.

1. **Pokud ano, eviduje kraj důvody tohoto prodlouženého pobytu?**

Například:

- **probíhající soudní řízení,**
- **vyhledávání vhodné rodiny,**
- **zdravotní stav dítěte,**
- **sourozenecká skupina,**
- **neúspěšné zprostředkování,**
- **jiné důvody.**

Viz bod 28.